

ЕВРОПЕЙСКА
СМЕТНА
ПАЛАТА

BG

Реч

Люксембург, 8 октомври 2019 г.

Реч на г-н Клаус-Хайнер Лене — председател на Европейската сметна палата

Представяне на Годишния доклад на Европейската сметна палата за 2018 г.
пред Комисията по бюджетен контрол на Европейския парламент (CONT)

Брюксел, 8 октомври 2019 г.

В случай на различия,
предимство има устното изложение на речта.

Пресслужба на ЕСП

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Г-жо председател,

Уважаеми членове на Комисията по бюджетен контрол,

Уважаеми комисар Йотингер,

Представители на Председателството на Съвета,

Дами и господа,

Бих искал да ви благодаря за това, че отделяте време тази сутрин за Европейската сметна палата, въпреки че в момента сте изключително заети с изслушвания на кандидати за комисари.

Все още не се познавам с всички ви, затова позволете ми да се представя — името ми е Клаус-Хайнер Лене. От октомври 2016 г. съм председател на Европейската сметна палата и имам привилегията от миналата седмица да бъда преизбран на този пост за още три години. Тук съм в качеството на представител на колегиум от 28 членове, всеки от които е допринесъл по различен начин за съвместната ни работа. Очаквам с нетърпение в най-скоро време да се запозная лично с всеки от вас и също така да Ви приветствам, госпожо председател, в сградата на ЕСП в Люксембург при първа възможност за посещение.

Тази сутрин съм тук, за да ви представя накратко финансовото управление на ЕС. В годишния си доклад, и по-специално във включената в него Декларация за достоверност, Сметната палата изразява становището си относно това дали одобрените от вас като членове на Парламента средства в бюджета за миналата година са били разходвани законосъобразно, редовно и, разбира се, ефективно. Накратко, подобно на лекаря, който извършва годишен преглед, ние проверяваме коя част от тялото функционира добре, кои части могат да бъдат по-проблематични и какви биха могли да бъдат по-дълбоките причини за това.

Нашите одитни екипи, водени от моя колега Лазарос Лазароу и различните членове на ЕСП, отговарящи за отделните глави на доклада, извършиха огромна по обем работа, за да проверят отчетите, приходите и разходите на всички части на бюджета на ЕС за 2018 г. Констатациите ни бяха обсъдени открито и задълбочено с Комисията и, когато беше необходимо — с администрациите на държавите членки, управляващи средства на ЕС — можете сами да прецените това, като прочетете отговорите им. В окончателната ни оценка се взема предвид цялата относима информация, предоставена по време на обстойния процес по изясняване на фактите.

Както правим всяка година, извършихме одит на консолидираните отчети на ЕС за 2018 г. Считаме, че тези отчети дават вярна представа, във всички съществени аспекти, за финансовото състояние на ЕС и не са засегнати от съществени неточности. Отбелязваме, че Комисията продължава да работи за подобряване на своите

процедури за изчисляване на задълженията, свързани със социалните придобивки на служители (за персонала на ЕС) — област, която ще продължим да следим.

На второ място, относно приходите, които се начисляват в бюджета на ЕС, не открихме съществено ниво на грешки.

- о Сметната палата провери системите, чрез които Комисията осигурява правилното изчисляване, събиране и отчитане на приходите от различните източници, и наред с това провери нареждания на Комисията за събиране на вземания, както и някои национални системи. И в трите посетени държави членки (Испания, Италия и Франция) забелязахме слабости в управлението на митата — по-конкретно събирането на вече установени мита.
- о Сметната палата констатира и че проверките на Комисията по отношение на традиционните собствени ресурси не са подкрепени от структурирана и документирана оценка на риска. Например Комисията не класифицира държавите членки по ниво на риск. Поради това не бихме могли да сме сигурни, че проверките са правилно насочени към областите с висок риск в областта на събирането на собствени ресурси за бюджета на ЕС.
- о Също така отбелязваме, че Комисията без колебание е поставила обща резерва за данните за БНД на Франция, използвани за изчисляването на нейната вноски, поради недостатъчно доброто качество на данните. Отбелязваме и решението на Комисията да изрази резерва за трета поредна година относно събираните от Обединеното кралство мита върху вноса от Китай.

На трето място, по отношение на разходите — традиционната „водеща новина“ в нашата Декларация за достоверност — изчисленият процент грешки е 2,6 %¹. Това означава, че според нас 2,6 % от плащанията не е следвало да бъдат направени от бюджета на ЕС, тъй като не са съответствали на правилата на ЕС. Този обобщен резултат обаче не разкрива едно важно разграничение — начинът на отпускане на средствата от ЕС има отражение върху риска от грешки.

За разходите, по отношение на които се прилагат сложни правила и които представляват около половината от бюджета на ЕС² — основно „плащания, извършени съгласно принципа на възстановяване“, изискващ бенефициентите да представят искания за възстановяване на вече извършени допустими разходи (например проекти за научни изследвания, проекти в областта на заетостта, проекти за регионално развитие и развитие на селските райони и проекти за развитие в държави извън ЕС), нивото на грешки се изчислява на 4,5 %, което е относително високо.

¹ Долна граница: 1,8 %, изчислен процент на грешки: 2,6 %; горна граница: 3,4 %. Годишен доклад, глава 1.15.

² 50,6 %

От друга страна, рискът от грешки е по-нисък за разходите, подчиняващи се на опростени правила, които са предимно свързани с права за получаване на плащане и при които бенефициентите получават плащания, ако отговарят на определени условия — например пряка помощ за земеделските стопани, административни разходи, стипендии или бюджетна подкрепа за държави извън ЕС. С други думи, около 50 % от популацията ни не е засегната от съществени грешки.

Ето защо за трета поредна година изразихме „становище с резерви“ относно разходите — което означава „да, но...“. За нас това е обнадеждаващ знак, че Комисията и държавите членки продължават отбелязвания от нас напредък в предходните две години. Нашите одитори констатираха редица положителни факти в областите с нисък риск, но в същото време продължават да съществуват сериозни проблеми, които все още не са разрешени в областите с висок риск. След малко ще се спра на този въпрос.

В своята собствена многогодишна стратегия Сметната палата е посочила, че Декларацията за достоверност ще се основава на подход на атестация, което означава, че в бъдеще възнамеряваме да изразяваме увереност относно предоставяната от Комисията декларация за управлението, която се основава на собствените ѝ проверки и на тези, извършени на национално равнище при споделеното управление. Убеден съм, че „пътят се изгражда чрез ходене“ — чрез предприемане на конкретни стъпки, дори скромни стъпки отначало, за да се постигне разумната цел да може да се разчита на работата, извършена от други.

От Годишния доклад ще видите, че често сме критични по отношение на много от проверките, извършени от държавите членки и Комисията (например съществуват около 126 различни органа на национално равнище, участващи в одита на разходите за сближаване). Това често ни затруднява да използваме и разчитаме в още по-голяма степен на резултатите от тази работа. Все пак настоявам да отбележа, че дори в ключова област като политиката на сближаване, нашите одитори констатираха редица подобрения и установиха добри практики. Също така е справедливо да се каже, че Комисията полага големи усилия, за да продължи да подобрява работата на различните национални органи и сертифициращи органи.

Работим активно с Комисията за създаване на необходимите условия за напредък към атестация. Използвам тази възможност, за да благодаря на комисар Йотингер за подкрепата му и се надявам такава подкрепа да получим и от неговия приемник.

Уважаеми членове на Комисията по бюджетен контрол, бих желал сега да насоча вниманието ви към отделните бюджетни функции в МФР и да открия някои от основните ни констатации.

За функция „Конкурентоспособност“ Сметната палата откри значително по-малко грешки в сравнение с миналата година (2 %). Недопустимите разходи за персонал все още са основният източник на грешки в областта на научните изследвания. Въпреки усилията на Комисията забелязваме също, че при стартиращите предприятия и МСП се наблюдават повече грешки в сравнение с други бенефициенти, които вероятно са по-опитни или са по-големи предприятия. Например Сметната палата извърши одит на едно МСП в Обединеното кралство, което е реализирало първия си проект, финансиран от ЕС, с деклариран общо 1,1 млн. евро разходи.

Близко една трета от стойността на одитираните позиции съдържат съществени грешки. Установихме също така, че проверките не са били ефективни по отношение на разходите за големи научноизследователски инфраструктури — в два от три одитирани случая са установени прекомерно големи искания за възстановяване на разходи (75 000 и 130 000 евро) въпреки обстоятелствата предварителни проверки от страна на Комисията. Както вече подчертахме в законодателното ни становище, което ви изпратихме миналата година, виждаме значителен потенциал за опростяване на европейските научноизследователски програми. Според нас предложението на Комисията за новата програма „Хоризонт Европа“ за периода 2021—2027 г. взема под внимание поне някои от основните източници на грешки, които откриваме в нашите одити. Сега е ред на Парламента и Съвета да финализират това законодателство. Одиторите на ЕСП остават на Ваше разположение, ако се нуждаете от допълнителен експертен опит по време на тези преговори.

За функция „Икономическо и социално сближаване“ изчислихме съществено ниво на грешки (5 %). Броят и отражението на откритите грешки показват, че все още съществуват трайни слабости по отношение на редовността на разходите, декларирани от националните управляващи органи. Недопустимите разходи по проекти са ключов проблем, който се подсилва и от факта, че някои държави добавят допълнителни национални условия към и без това сложните условия на ЕС („прекомерно регулиране“). Обществените поръчки са друг проблемен въпрос — например някои публични органи възлагат изпълнението на определени услуги без покана за участие в тръжна процедура.

За функция „Природни ресурси“ изчисленията от нас процент грешки е 2,4 % и той включва декларирани недопустими разходи, неточна информация за площи или животни, проблеми в обществените поръчки и административни грешки. При преките плащания обаче (представляващи 72 % от разходите по тази функция) като цяло липсват съществени грешки. Това е добра новина и според нас няколко фактора допринасят в значителна степен за предотвратяването и намаляването на грешките: Системата за идентификация на земеделските парцели (СИЗП), възможността фермерите да подават онлайн искания за плащане и извършването на предварителни кръстосани проверки на заявленията за помощи на земеделските стопани. При други видове плащания правилата са по-сложни и това увеличава риска от грешки. Например Сметната палата извърши одит на един случай в Полша, в който различни членове на едно и също семейство са кандидатствали поотделно за подкрепа за развитие на свинарник, твърдейки, че експлоатират независими малки и средни предприятия. Взети заедно обаче — и това беше резултатът от извършения одит — семейното дружество не отговаряше на условията за подкрепа за МСП.

Що се отнася до функция „Сигурност и гражданство“ обръщаме внимание на слабостите в прилагането на правилата за обществени поръчки, но също и на системните слабости по отношение на фонд „Убежище и миграция“ и фонд „Вътрешна сигурност“, които обхващат държавите членки, в които извършихме одит.

По функция „Глобална Европа“, както знаете, значителни средства от фондовете на ЕС се изразходват чрез международни организации. През тази година обаче изпитахме трудности за навременно получаване на основни подкрепящи документи при три операции, осъществени от УНИЦЕФ и Световната продоволствена

програма. Според нас тази липса на сътрудничество от страна на международни организации за предоставянето на документи или информация, необходими ни за извършване на одита, е неприемлива. Ето защо сме благодарни, че Комисията приема нашата препоръка и ще въведе система за незабавен контакт в работата с международните организации. Одиторите ни откриха и редица случаи на недопустими разходи. Един такъв пример е международна организация, която е отчела за сметка на ЕС 31 самолетни билета за „изнесен семинар“ на персонала в Ямайка. Очевидно това са недопустими разходи, които трябва да бъдат възстановени.

Накрая, по функция „Администрация“ на МФР изчислихме несъществено ниво на грешки. Въпреки това бих искал да подчертая две неща. Първо, открихме редица слабости при проверката на Комисията на отпускането на семейни надбавки за служители на ЕС. Второ, и според мен, г-жо председател, това може да е от особен интерес за Комисията по бюджетен контрол, Сметната палата установи значителни слабости в процедурите, организирани от Парламента и Комисията, когато те засилиха сигурността на своите сгради след терористичните нападения през последните години. Констатирахме използване на рамкови договори, които позволяват работата да се извършва въз основа на една единствена оферта от изпълнителя. Установихме и процедури на договаряне с един единствен кандидат без публикуване на оферта. Считаме, че аргументът за изключителна спешност, налагаща дерогация от обичайните правила за възлагане на обществени поръчки, не е основателен, като се има предвид, че започването на тези процедури е отнело няколко месеца.

Дами и господа,

Преди да приключа, бих искал да заявя, че Европейската сметна палата желае да засили сътрудничеството с вас, представителите на Комисията по бюджетен контрол, по всички фронтове. На Ваше разположение сме по време на новата процедура по освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета, която току-що стартирахме тази сутрин, и ще се радваме да представим наши специални доклади, за които бихте искали да научите повече.

Настоящият Годишен доклад е различен от предходните. Намираме се на кръстопът — нов законодателен мандат, една държава членка в процес на оттегляне от ЕС и останалите 27 държави членки в последната отсечка от преговорите по многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г. Извършеният от Сметната палата одит, който представих днес пред вас, показва, че въпреки многото оставащи проблеми, ЕС за трета поредна година последователно отстоява високи стандарти за отчетност и прозрачност при разходването на публични средства. Но определено няма място за самодоволство. Очакваме Комисията и държавите членки да продължат тези усилия и да ги надградят. И разчитаме на всички вас, които присъствате днес тук, да направите необходимото това да се случи.

Благодаря Ви за вниманието. Както обикновено, заедно с моя колега г-н Лазару, с удоволствие ще отговорим на вашите въпроси или коментари.